

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת ביצה

דפים יד - כ, שבת חוה"מ פסח

דרך ישרה תמצית הדף

דף יד-טו

*מלאכות ביו"ט ושנוי. *משלחין ביו"ט. הדרן!

א. המלאכות ביו"ט והשינוי 1. מולל חדא על חדא או תרתי או אפילו על כולהו, ומנפח להו"א מקשרי אצבעותיו ולמעלה ולמסקנא בידו אחת ובכל כחו. 2. דיכת תבלין לב"ש צריך שינוי ולב"ה לא, ומלח לר"מ ולתנא דמשנתינו לכו"ע בעי שינוי והטעם משום שכל הקדירות צריכות מלח או שאינו מפיג טעמו משא"כ תבלין ונפ"מ שיודע מה צריך לבשל או במוריקא דלא מפיג. 3. אין עושין טיסני לפי שאין כותשין במכתשת גדולה, ובמכתשת קטנה לאביי שרי ולרבא זהו רק בא"י דלא מזלזלי משא"כ בבבל דאיכא פריצותא דעבדי. 4. ברירת קטניות, בפסולת מרובה בטירחא וזוטר בשיעורא לכו"ע נוטל את האוכל ומניח את הפסולת, ובאוכל מרובה לב"ש בורר את האוכל ולב"ה בורר כדרבו בחיקו בקנון ובתמחוי אבל לא בנפה, ולר"ג אף מדיח ושולה ופסולת העפר למטה והקש למעלה.

ב.

מה משלחין ביו"ט ומ"ט 1. לב"ש משלחין רק מנות ולב"ה שרי לשלוח בהמה חיה ועוף בין חיין ובין שחוטין ובלבד שלא יעשנה שורה של שלשה בני"א, ובעי בשלשה מינין ועלתה בתיקו. 2. משלחין יינות שמנים סלתות וקטניות, ותבואה ר"ש שרי דראוי למאכל אדם או בהמה. 3. משלחים לצורך המועד כלים אפילו שאינם תפורים דחוז לכיסויי, וכן שיש בהם כלאים וראוי להו"א להציעו ע"י הפסק או לוילון ולמסקנא בקשין. 4. אין משלחין סנדל המסומר משום מעשה שהיה, ולא מנעל שאינו תפור אף דנקט בסיכי, וכן מנעל שצריך אומן כגון לבן שצריך להשחירו ושחור לצחצחו. 5. רב ששת שרי לשלוח תפילין דקאמר כל שניאותין בו בחול משלחין ביו"ט, ואגב כך מייתי שאם נכנסה שבת ותפילין עליו אם הוא בדרך מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו או לבית הסמוך לחומה אם נשמר שם, ושרי להרים מהקרקע רק אם אינם נשמרים מכלבים אבל אם נשמרים מגנבים אין להרים.

הדרן עלך פרק קמח דביצה!

פרק פני- יוס טוב

דף טז

*יו"ט ושבת. *עירוב תבשילין.

א. דיני יום טוב ושבת 1. יו"ט שחל בערב שבת ניתן לבשל ביו"ט עבור שבת ע"י הנחת עירוב תבשילין, וילפינן שנאמר זכור את יום השבת וקאי על יו"ט שבא להשכיחו, והטעם כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט ויכין מעיו"ט שמא יפגע, או שילמדו בק"ו שאין אופין מיו"ט לחול, ולר"א איכא אסמכתא שנאמר את אשר תאפו אפו מכאן שאין אופין אלא על האפו. 2. ר"א דרש כל היום בהלכות יו"ט ויצאו ואמר הללו בעלי פטסין חביות כדין לגינין כוסות ומארה על שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, דקסבר או כולו לה' או כולו לכם ולרבי יהושע חציו לה' וחציו לכם, וכאשר ר"א סיים אמר אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו ומייתי דקאי על מי שלא הניח עירובי תבשילין או שהיה אנוס. 3. כי חדות ה' היא מעוזכם שה' אומר לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע, ואמרינן שכל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ועד יוה"כ שנאמר בכסה ליום חגינו כי חוק לשראל הוא מלשון מזונות, וזה מלבד הוצאות שבתות יו"ט ובניו לת"ת שאם פחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו. 4. שמאי הזקן כל ימיו אכל לכבוד שבת שאם מצא בהמה נאה אמר זו לשבת ואם מצא נאה הימנה אכל את הראשונה והניח את השניה, אבל הלל כל מעשיו היו לשם שמים שנאמר ברוך ה' יום יום. 5. לדעת כי אני ה' מקדישכם שה' אמר למשה תודיע לעמ"י שיש מתנה טובה בבית גנזי ושבת שמה, וכן הנותן פת לתינוק עושה שאמו תדע מכך, והא דמשה לא ידע כי קרן עור פניו זהו משום דעבידי לאגלווי משא"כ שבר השבת או נשמה יתירה.

ב. דיני עירוב תבשילין 1. אין מערבין בפת, לל"ק דמערבין בדייסא הטעם משום דבעינן מידי דלא שכיחא ולל"ב דאין מערבין בדייסא טעמא דבעינן מידי דמלפת. 2. ניתן לסמוך על עדשים שבשולי קדירה או שמנונית שע"ג סכין אם יש בהם כזית, וא"צ כזית לכל אחד אלא סגי בכזית אחד לכולם, ואם אכלו או שאבד א"א לבשל עליו אא"כ נשאר כל שהוא והינו כזית. 3. דגים קטנים מלוחים אין בהם משום בישולי נכרים, ואם גוי צלאן סומך עליהם לעירובי תבשילין, אבל אם עשאן כסא דהרסנא הוי בישולי נכרים ואסור וקמ"ל דלאו הרסנא עיקר אלא הקמת. 4. בעינן דעת המניח אבל א"צ דעת מי שהניחו עבורו דהרי שייך לערב על עיר שלימה עד תחום שבת וחל עבור כולם מלבד על מי שפגע. 5. צריך להכין לתנא דמשנתנו לב"ה תבשיל אחד לב"ש שני תבשילין, ולר"ש בן אלעזר אף לב"ה צריך שני תבשילין ופולוגתייהו בדג וביצה שעליו, ולחנניא אליבא דב"ש יש להכין מבושל אפוי וטמון.

סוף דף יז

*יו"ט הסמוך. *נאסר ועבר ואפה.

א. דיני יו"ט שסמוך לשבת או יו"ט 1. יו"ט שחל בע"ש אין מערבין עירובי תחומין ופליגי בעירובי חצירות דהוי דבר המותר לו, ונחלקו מהי ההלכה והאם רבי אתי לקולא או לחומרא. 2. יו"ט שחל בשבת לב"ש מתפלל שמונה ברכות דכל חדא ברכה בפ"ע ולב"ה מתפלל שבע שמתחיל ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע, ולרבי אף חותם מקדש השבת ישראל והזמנים כיון דשבת קדישא וקיימא וה"ה במוסף של ר"ח או חוה"מ, ופליגי האם ה"ה בערבית שחרית ומנחה או שמתפלל שבע ואומר מעין המאורע בעבודה. 3. בשני ימים טובים אפשר להניח עירובי תבשילין מיו"ט לחבירו ולהתנות, ופליגי בעירובי תחומין דהויא קניית שביתה, אבל אין אופין מיו"ט לחבירו אא"כ זהו צורך האפיה והבישול.

ב. מי שלא הניח עירובי תבשילין הוא וקמחו נאסרים ולכן צריך להקנות את קמחו לאחרים ואז יוכלו

לאפות עבדו, ובעי בעבר ואפה האם מותר לאכול בשבת. והשמועות 1. מי שלא הניח עירובי תבשילין תקנתו שיקנה את קמחו לאחרים, ודחי דתני תקנתא דהתירא ולא דאיסורא. 2. מי שנאכל עירובו קודם שאפה מותר לבשל ליו"ט ואם הותיר יהא לשבת ואם הערים אסור, ודחי דהערמה חמירא ממזיד או כחנניה בדעת ב"ש שצריך אפוי מבושל וטמון ולא סגי בתבשיל אחד. 3. המעשר פירותיו בשבת בשוגג יאכל ובמזיד לא יאכל, ודחי דלמא יש לו פירות אחרים. 4. המטביל כליו בשבת רק בשוגג ישתמש בהן, ודחי דלמא יש לו בגדים אחרים או דאפשר להשאיל. 5. המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל, ודחי איסורא דשבת שאני דחמיר שענשו בסקילה.

✽ דף יח

*טבילת כלים בשבת ויו"ט.

א. הטעם שאין מטבילין כלים בשבת, לרבה גזירה שמא יטלנו בידו ויעבירונו ארבע אמות ברה"ר, לרב יוסף גזירה משום סחיטה, לרב ביבי שמא ישהא, ולרבא דנראה כמתקן כלי. והשמועות 1. במשנתנו יו"ט שחל לאחר השבת לכו"ע משיקין את המים בכלי אבן לטהרן אבל לא מטבילין ולא גזרינן אטו הטבלה, ודחי דמכיון שאין לו מים יפס נזהר בהם. 2. מדלין בדלי טמא ועיי"כ נטהר, ודחי שנזכר כיון שהותר לו רק באופן זה. 3. כלי שנטמא ביו"ט מטבילין ביו"ט אף שאם נטמא מערב יו"ט אסור ולא גזרינן, ודחי דטומאה ביו"ט הויא מילתא דלא שכיחא וליכא למיגזר. 4. אין מטבילין ביו"ט כלי שנטמא באב הטומאה אלא ולד הטומאה, ודחי דמשכחת לה גבי כהנים וזריזין הן. 5. נדה שאין לה בגדים טהורים מערמת וטובלת בבגדיה ולא גזרינן שיטבילם בפ"ע, ודחי כיון שהותר רק ע"י מלבוש זכורה היא. 6. לרבא דאמר שנראה כמתקן כלי אבל אדם נראה כמיקר, ובמים רעים נמי שייכא בשרב ובימות הגשמים כשבא מן השדה, וה"ה ביו"כ דליכא מידי דבשבת שרי וביודה"כ אסור דלמסקנא דרבא אמרינן הואיל.

ב.

דיני טבילה ביו"ט 1. לרבי אין מטבילין כלי על גב מימיו לטהרו ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרם וחכמים שרו, ומקשינן דמשנתנו שריא השקה ואסרה הטבלה, ומתריצין דמשנתנו כרבי ביו"ט והברייתא בשבת או שהמשנה כרבנן בשבת והברייתא ביו"ט. 2. כלי שנטמא מערב יו"ט אין מטבילין אותו בין השמשות ולר"ש שזורי ה"ה בחול מפני שצריך הערב שמש, ואיירי לרבנן דבי רב במחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שרואים שהוא רץ עם הכלי להטבילו ופליגי האם יש למחות, ולרבא בהא לכו"ע צריך למחות אלא פלוגתייהו אי ידעינן דלא גמיר דין אחר כגון טומאת פחות מכעדשה. 3. מטבילין מגב לגב, דהחמירו שהרוצה לעשות גיתו על גב כדו עליו לטבול וכן בטבל ע"מ לאכול בחבורה זו ורוצה לאכול בחבורה אחרת.

✽ דף יט ב

*ההקרבה ביו"ט. *תודה ברגלים.

א. ההקרבה ביו"ט לב"ש מביאים שלמים ואין סומכין עליהם אבל לא עולות ולב"ה מביאים שלמים ועולות וסומכין עליהן, ומפרשינן במאי פליגי ומ"ט 1. לרבי יוסי בר"י פליגי בסמיכה על שלמי חובה של חגיגה ושמחה, דב"ה ילפי משלמי נדבה דמצוין ועולת חובה דכליל וב"ש לא ילפי ולדידהו קרא כמשפט אתי לרבות סמיכה בעולת חובה. 2. לרבי יוסי לב"ה בתכף לסמיכה שחיטה ולב"ש סומך מעיו"ט, אבל לכו"ע יש לסמוך על שלמי חובה. 3. הקרבת עולת ראיה ביו"ט, ב"ש ילפי שנאמר וחקותם רק חגיגה ולכם למעט של גבוה וב"ה ילפי שנאמר לה' וזהו כל

דלה, ומייתו ק"ז משבת שאסורה להדיוט דמותרת לגבוה ק"ז יו"ט שמותר להדיוט או דבשבת כירתך סתומה וכירת רבך פתוחה ק"ז ליו"ט וכן שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקן, וליכא למיפרך מנדרים ונדבות דקסברי קרבים ביו"ט או שאין קבוע להם זמן משא"כ עולת ראייה, ובזמן בבא בן בוטא קבעו הלכה כב"ה ויותר לא ערערו כלום. 4. פליגי האם לב"ה מקריבים שלמי נדרים ונדבות ביו"ט או דלכו"ע אין מקריבים, ואם עבר ושחט זורק את הדם ע"מ להתיר בשר באכילה ולרבה בר"ה ע"מ להקטיר אימורין לערב ואיכא בנייהו נטמא הבשר, ובעצרת שחל בשבת ששחט את הכבשים שלא לשמן זורק את הדם רק כדיעבד דשבות שבת חמיר מיו"ט.

ג. המח' בהבאת תודה ברגלים ובמאי פליגי 1. לת"ק אין מביאין בפסח מפני חמץ שבה וקמ"ל בערב פסח מפני שאין מביאין קדשים לבית הפסול, ולא בעצרת לפי שאין מקריבים נדרים ונדבות ביו"ט, אבל מביא בחג הסוכות והיינו להו"א בחוה"מ ודחי פשיטא אלא למסקנא קאמר שעובר בבל תאחר על שלש רגלים אפילו שלא כסדרן. 2. לר"ש נאמר בחג המצות בחג השבועות ובחג הסוכות ולכן מה שלא קרב בחג המצות כגון תודה לא קרב בשבועות וסוכות, ואמרינן דקסבר שעובר בבל תאחר רק על שלש רגלים כסדרן. 3. לר"א בר"ש אדם מביא תודתו בחג הסוכות וקסבר נדרים ונדבות קרבים ביו"ט וסובר שעובר בבל תאחר לאחרי חג הסוכות גרידא, ואמרינן שיוצא ידי חובת שמחה ולא חגיגה ואף שכל דבר שבחובה לא בא אלא מן החולין קמ"ל אע"ג דפירש, וה"ה האומר הריני נזיר ע"מ שאגלח ממעות מעשר שני דהוי נזיר ומגלח ממעות חולין.

שאלות לחזרה ושינון

ואפה והשמועות (5)

דף יח

א. המח' מ"ט אין מטבילין כלים בשבת

והשמועות (6)

ב. דיני טבילה ביו"ט (3)

דף יט - כ

א. מח' ב"ש וב"ה בהקרבה ביו"ט במאי

פליגי ומ"ט (4)

ב. המח' בהבאת תודה ברגלים ובמאי פליגי

(3)

דף יד - טז

א. המלאכות ביו"ט והשינוי (4)

ב. מה משלחין ביו"ט ומ"ט (5) הדרן!

פרק שני - יום טוב

דף טז

א. דיני יום טוב משבת (5)

ב. דיני עירוב תבשילין (5)

דף יז

א. דיני יו"ט הסמוך לשבת או ליו"ט (3)

ב. מי שלא הניח עירובי תבשילין ועבר

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות
עבודה זרה הוריות
 מחודדין בפ"ד
זבחים
מנחות
חולין
בכורות
 עם הקדמות ומושגים
ערכין-תמורה
כריתות-מעילה
נדה

יבמות
כתובות
נדרים
נזיר סוטה
גיטין
קידושין
 -עם תורתך שעשועי,
 סימני הדף, ותוספתא
בבא קמא
בבא מציעא
בבא בתרא א-ב
סנהדרין א-ב
 עם "יש סדר
 לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

ברכות
 עם מחודדין בפ"ד.
שבת
 מהדורה חדשה.
עירובין
פסחים
שקלים ר"ה
יומא
סוכה
ביצה תענית
מגילה-פורים
 עם מדרש,
 תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואוהרות ר"ש אבן גבירול.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.
קיצור חרדים מנוקד ומסודר.
קיצור אלשין רות
קיצור אלשין אסתר
קיצור אלשין איכה
 בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

|| ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~80~

המערכת

